

ПОДАТКОВА СИСТЕМА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ЯК ВАГОМИЙ ФАКТОР СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ : СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Акименко Олена Юріївна,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національного університету «Чернігівська політехніка»

Давиденко Ірина Сергіївна,

здобувач вищої освіти освітнього ступеня «магістр»

Національного університету «Чернігівська політехніка»

Серед першості завдань уряду саме забезпеченню стійкого соціально-економічного розвитку, яке неможливе без розвитку інвестиційної діяльності, відводиться найголовніше місце. Беззаперечно, що податкова система є найбільш вагомим фактором серед інструментів державного регулювання, що визначає сприятливість середовища країни для інвестиційної активності.

Сучасний стан економіки нашої держави зобов'язує зосереджувати увагу на проблемах оподаткування, формуванні розумного підходу до вирішення проблем податкового навантаження на суб'єктів господарювання з урахуванням специфіки проведення податкової політики у високо розвинутих країнах світу. Вивчення зарубіжного досвіду «податкових гігантів», до яких по праву відноситься і Великобританія, дає можливість застосовувати світовий досвід та враховувати найголовніші ідеї в процесі створення та реформування податкової системи України [1].

Світові аналітики, досліджуючи податкову систему Великобританії та акцентуючи увагу на змінах та нововведеннях в податковій системі, законно вважають її однією з найсприятливіших у світі для ведення бізнесу. Так, у рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business 2020 від Світового банку, країна займає восьме місце; у рейтингу глобальної конкурентоспроможності – дев'яте; за показником ведення бізнесу - друге місце серед країн Великої сімки (після США) та друге місце у Західній Європі (після Данії) [2].

Дослідивши класифікаційні ознаки британської податкової системи, дізналися, що вона складається з прямих податків на доходи, непрямих та місцевих податків. Отже, фізичні та юридичні особи є платниками прибуткового, корпоративного податку, податку на додану вартість, податку на приріст

капіталу, гербового збору, податку на спадщину та дарування, податку на дивіденди, митного податку, податку на страхову премію та екологічного податку [3, 4, 5]. Отже, наведемо характеристику найголовніших із них.

Прибутковий податок (Income tax) – прогресивний податок, що сплачується з доходів фізичних осіб, в тому числі з багатьох видів державних допомог (табл.1). Податку підлягають: зароблений на місці працевлаштування дохід; отриманий прибуток (якщо мова йде не про найманого працівника), в тому числі прибуток від послуг, які реалізуються через веб-сайти або додатки; деякі державні пільги; більшість пенсій (включаючи державні пенсії, корпоративні та особисті пенсії і пенсійні виплати); дохід від оренди (якщо ви не є домовласником, які проживають в квартирі, і отримуєте менше, ніж ліміт оренди кімнати); дохід від трасту; відсотки за заощадженнями понад розміру ощадної допомоги.

У справлянні даного податку є певні особливості. Так, оподаткуванню не підлягають:

- перші 1000 фунтів стерлінгів доходу від самозайнятості («допомога на торгівлю»);
- перші 1000 фунтів стерлінгів доходу від орендованого майна (якщо не використовується схема оренди кімнати);
- доходи із звільнених від оподаткування рахунків, таких як Індивідуальні ощадні рахунки (ISA) та Національні ощадні сертифікати;
- дивіденди від акцій компанії за вашим розміром дивідендів;
- деякі державні пільги;
- виграш облігацій преміум-класу або Національної лотереї;
- оренда, отримувана від мешканця орендованої квартири, якщо вона нижча за ліміт оренди.

Корпоративний податок (Corporation Tax) сплачують прибуткові підприємства в результаті ведення бізнесу, інвестування та продажу активів за ціною, що перевищує їх вартість. Ставка корпоративного податку на прибуток – 19%.

Податок на додану вартість (VAT) в Великобританії має основну ставку – 20%, знижену – 5% та нульову. Єдину (фіксовану) ставку ПДВ можуть

застосовувати підприємства з річним оподатковуваним оборотом, який не перевищує 150000 фунтів стерлінгів. Вона є значно нижчою за основну та залежить від типу бізнесу платника податку.

Таблиця 1 - Ставки прибуткового податку у Великобританії [3]

Оподатковуваний дохід	Ставка податку
До 12570 фунтів стерлінгів	0%
Від 12 571 до 50 270 фунтів стерлінгів	20%
Від 50 271 до 150 000 фунтів стерлінгів	40%
Більше 150 000 фунтів стерлінгів	45%

Податок на приріст капіталу (CGT) - це податок на прибуток, коли ви продаєте (або «розпоряджаєтесь») щось (чимось - «активом»), вартість чого збільшилася. Податком обкладається отримуваний прибуток, а не сума отриманих грошей. Стягується за маржинальною ставкою з чистого приросту капіталу – прибутку від продажу так званих «капітальних активів», тобто нерухомості, цінних паперів, франшиз, гудвілу (ділової репутації компанії) та ін. Сума податку розраховується з урахуванням періоду часу, протягом якого актив перебував у власності, а також рівня доходів платника податків.

Гербовий збір (SDLT) сплачується при придбанні нерухомості або земельних ділянок Великобританії (табл.2).

Таблиця 2 - Ставки гербового збору у Великобританії [3]

Сума придбаної нерухомості, земельної ділянки	SDLT курс
До 150000 фунтів стерлінгів	0%
Наступні 100 000 фунтів стерлінгів (частина від 150001 до 250000 фунтів стерлінгів)	2%
Від 250000 фунтів стерлінгів	5%

Гербовий збір виплачується одноразово в останній момент укладання угоди як резидентами, так і нерезидентами країни, залежить від суми угоди (табл.2). Існують пороги при яких податок не сплачується (якщо ціна нерухомості або земельних ділянок не перевищує їх значення).

Податок на спадщину та дарування (Inheritance tax) - сплачується прямим спадкоємцем майна та/або грошових коштів в разі смерті власника (табл.3).

Однак, податком не обкладається спадок загальною вартістю £ 325000. Все майно і активи, які оцінюються в більш високу суму, оподатковуються за ставкою 40%. Податок стягується з суми перевищення над граничною вартістю спадщини або дарування. Даний податок є одним з найвищих в Європі. Для подружніх пар, в разі смерті одного з подружжя, з 2007 року неоподатковувана база на спадщину та дарування становить £ 650000. Існує також правило 7-ми років, згідно якого дарування майна, яке відбулося більш ніж 7 років до смерті дарувальника, обкладається за ставкою 0%.

Таблиця 3 – Схема правила «7 років» для податку на спадщину у Великобританії [3]

Роки між даруванням та смертю	Ставка податку	Роки між даруванням та смертю	Ставка податку
Менше 3	40%	Від 5 до 6	16%
Від 3 до 4	32%	Від 6 до 7	8%
Від 4 до 5	24%	Більше 7	0%

Податок на дивіденди - нараховується у разі отримання суми дивідендів що перевищує 2000 фунтів стерлінгів та сплачується із суми перевищення над цим граничним показником. В залежності від розмірів дивідендів ставки податку становитимуть - 7,5%, 32,5% та 38,1%.

Стосовно оподаткування митом слід зазначити, що ставка мита у Великобританії різниться від 0-17% в залежності від групи товарів.

Податок на страхові внески (IPT) містить 2 тарифи: стандартна ставка (12%) та більш висока ставка (20%), яка застосовується на страхування подорожей, страхування механічних або електричних приладів і страхування

деяких транспортних засобів. Існують певні винятки в оподаткуванні страхових внесків, які стосуються довгострокового страхування; перестраховування; страхування комерційних судів і літаків; страхування комерційних вантажів при міжнародному транзиті та ін.

Запровадження екологічного податку спонукає представників бізнесу до запровадження більш екологічно чистого виробництва, розраховуючи при цьому на отримання пільг (або звільнення від оподаткування) для різних типів і розмірів бізнесу. Це ймовірно при виконанні однієї з наступних умов, по-перше, підприємство витрачає багато енергії через характер бізнесу; по-друге, у підприємства невеликий бізнес, який не споживає багато енергії; по-третє, підприємство купує енергоефективні технології для свого бізнесу. Класифікація екологічного податку здійснюється в залежності від видів забруднень (податок на звалища; збір за зміну клімату; збір за викиди CO₂ та шкідливих речовин у повітря; збір за зміну рельєфів).

Поза всяким сумнівом, податкова система Великобританії, сформована ще у XVII сторіччі, визнана найстабільнішою у всьому світі завдяки прогресивності характеру більшості податків та їх зростанню у відповідності із збільшенням бази оподаткування. Саме дворівнева система оподаткування у поєднанні з пільговими режимами стали ідеальною основою економічного розвитку країни, залучення іноземного капіталу та зміцнення інвестиційної конкурентоспроможності країни.

Безумовно, реалізація на практиці британського досвіду реформування податкової системи сприятиме оновленню моделі оподаткування та переходу до нової сталої системи оподаткування, яка базуватиметься на синергії передових методів та запозичених позитивних елементів із досвіду податкових систем зарубіжних країн.

Список використаних джерел:

1. Прокопчук О.Т. Особливості податкової системи Великобританії URL: <https://journal.udau.edu.ua/assets/files/89/Ekon/Ukr/6.pdf> (Дата звернення 5.05.2021 р.).
2. Рейтинг країн URL: <https://russian.doingbusiness.org/ru/rankings> (Дата звернення 11.05.2021 р.).
3. Офіційний інформаційний сайт Департаменту Великобританії URL: <https://www.gov.uk/> (Дата звернення 5.05.2021 р.).
4. Інформація щодо ведення бізнесу у Великій Британії URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&isSpecial=True&id=743d92d9-8f35-40f3-9967-2960bb3bf516&title=InformatsiiaSchodoVedenniaBiznesuUVelikiiBritanii> (дата звернення 5.05.2021 р.).
5. Nesterchuk Y.O. Adaptation of national practice of indirect taxation to European experience / Y.O. Nesterchuk, O.T. Prokopchuk, V.P. Vechko // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 5 (155). – С. 426–431.
6. О. Акуменко Global experience of industry foreign economic activity regulation // Фінансові дослідження. – 2019. №2. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/find_2019_2_5.